

Tõe Sõnumid

8. aastakäik.

Talinnas, 1924.

Nr. 5.

Loodus ärkab talve uinakult.

Looduse uuestsündimine ja waimuelu.

Suwe möödumise järele hakkab loodus surma unele suikuma: lilled närtsiwad ja ködunawad, puu lehed kolletawad ja linnud jätawad enda armsa laulu järele; päikese ringkäik läheb päew-päewalt madalamaks, ööd lähewad pikemaks ja külmemaks, tuulehood raputawad wiimased kolletanud lehed puudelt, õht muutub külmemaks ja karedaks ning kogu loodus suigub talwe unele. Ka inimene tunneb looduse surma mõju ja teda kistakse, üleüldisest looduse leinast tahtmatalt kaasa.

Ruid see seisuford ei kesta kaua; päikene tõuseb kõrgemale ja päewad saawad pikemaks.

Inimene unustab looduse minewaaastase suremise, uus lootus asub tema rinda ja temas tähtsust igatsus kewade järele.

Lõpuks ongi oodatud aeg usse ees: päikene tõuseb kõrgemale ja saadab soojemaid kiiri maapinnale. Öite- ja lehtede pungad on kannatamatalt enda ussed wähe awanud, nagu wäikesed uudishimulised lapsed, kes mõne röömu äratawa sündmuse pääle ei jõua küllalt kannatlikult oodata.

Ka laululinnud on tagasi tulnud ja proowiwad arglikult eneste healt, tahes looduse ärkamise pühal kaasalaulda.

Kogu loodus walmistab end üleüldisele röömupidule, mis ka terwet inimkonda wastuseismata wael kaasatub. Weel mõned päewad ja siis walitseb igal pool tärkamine, õitsimine, laul ja röömuhõiskesed noorte kui wanade huultelt:

„See kaunim aeg küll aasta sees, On meile kewade“.

Mis meie igal aastal looduses näeme, on tähenduspidiks kogu maailma aja kohta ja see lõpulik, üleüldine suremine sünnib nõnda, kui seda prohwet Jeremia kirjeldab:

„Ja ma nägin maad ja waata, see oli tühi ja paljas; ja taewa poole, ja seal ei olnud walguft. Ja ma nägin ja waata, ei olnud üht inimest ja kõik linnud, mis taewa all, olid äralennanud.... Seepärast leinab maa ja taewas läheb mustaks ülewel“. Jer. 4, 23 ja edasi.

Uga ka sellele üleüldisele maailma-talwele järgneb aulik ja jäädaw kewade. „Ja kes aujärje peal istus, see ütles: Waata, ma teen kõik uueks.... need on tõhised ja ustawad sõnad“. Ilm. 21, 5.

Seft waata, ma loon uue taewa ja uue maa ja endiste peale ei pea mõteldama ega need enam meele tulema. Seepärast röömustage ja olge wäga röömsad igaweste selle pärast mis mina loon“. Jes. 65, 17. 18.

„Ja teie peate tundma, et mina Jehowa olen, kui ma teie hauad lahti teen ja kui ma teid, oma rahwa, üles toon teie haudade seest“. Esek. 37, 13. „Nõnda ütleb Jehowa: Taewas on mu aujärg ja maa on mu jalgalune järg“. Jes. 66, 1. „.... ja ma tahan oma jalgade paika austada.“ p. 60, 13. „Seft olsetui uus taewas ja uus maa, mis mina teen, minu palge ees seisawad, ütleb Jehowa, nõnda peab ka teie sugu ja teie nimi seisma.“ Jes. 66, 22.

„Kõrwed ja põudsed maad on röömsad ja nõmmemaa on wäga röömus ja õitseb kui rooside.“ Jes. 35, 1.

☩ Seda aulikt, igawest kewadet nimetab Kristus „jällesündimisest“, (Matt. 19, 28) mis kogu loodust endasse sisaldab.

Suhtigem seepärast kõik eneste lootus selle kõigeimelisema aja pääle; üks kõik, kui ilus ka maine kewade ei oleks, on see ometigi wõrreldes tõelise, igawese kewadega ainult üks mööduw tähenduskuju, mis meie wõtteid selle jäädawa kewade peale peab juhtima. Röömustagem endid selle maise kewado üle, aga mõtelge ka, et see meile jäädawalt röömu ei too.

Oh et meie sisemine inimene sellest aulikest looduse igawesest „jällesündimisest“ täidetud oleks, mis see tõeline, jäädaw kewade on.

Sel päewal saawad puud ilufamini õitsesema, lilled magusamalt lõhnama, linnud armsamalt laulma ja päike selgemalt paistma, kui praegusel kewadel; imeilus muusika, wägew kui merekohisemiue, saab kogu taewast täitma; jumalik kokkufõla saab igal pool walitsema. Jumal ja kõik taewa loodolewused saawad ühes õndsate inimeselastega, röömul hõiskama.

Ja, tema, Jeesus, see kõigeilusam inimeselaste seast, saab ütlima: „Seft waata, talwe aeg on mööda läinud, wihm on ära läinud oma teed. Diekese näitse maa peal; laulumise aeg on ligi tulnud.... wiinapuud on õitsemas ja annawad head lõhna.“ Ülem Laul 2, 11 — 12.

„Ja igawene rööm on nende pea peal,.... aga furbtus ja õhtamine põgenewad ära.“

Ühises loodusega ja Jumalaga.

Ühiskondliku elu maa peal oli alatine ühisus loodusega ja Jumalaga. Selles osasaamises avaldas ta meile jõurikka elu saladuse. Jeesus oli tõeline ja alaline töötaja.

Jialgi ei ole inimeste seas teist niisugust isikut elanud, kelle pääl nii palju vastutust lasus, ükski teine ei ole iialgi kannud nii raskest maailma pattude ja murede koormat.

Keegi muu ei ole iialgi niisuguse enesetunnawa tulidusega inimesoo heaks tegutsenud, kuid siiski oli tema elu täielikult terve elu.

Tema oli nii ihulikult kui waimsetl ettekujutatud ohwritalle läbi, mis pidi olema ilma wigata. Tema oli nii ihulikult kui hingelikult selle eeskujuks, mis tema inimfond Jumala tahtmise järel sõnakuulmise läbi tema käsu wastu pidi olema.

Kui rahwahulgad Jeesuse pääle waatasid, nägid nad tema palet, milles jumalik kaastundmus kindla wäega oli ühendatud. Teda nähti ühe waimse elu õhkkonnast ümbritsetud olewat. Ehk tema ülespidamine küll lahke ja alandlik oli, avaldas ta siis wägewat mõju inimeste pääle. See wägi oli küll warjatud, kuid see ei wõinud siiski täielikult finnikatetuks jääda.

Oma õpetuseametil kestel küsati teda alati taga silmatirjalistest ja kawalatest inimestest, kes temalt elu wõtta tahtsid. Salakuulajad olid tema kannul ja panid selleks tema sõnu tähele, et midagi tema wastu leida.

Kõige terawmeelsemad ja targemad waimud rahwaste seas püüdsid waidlusküsimustes teda ärawõita, kuid neile ei saanud iialgi see eesõigus osaks. Segadusesse aetult ja Galilealase lihtsa õpetuse läbi häbistatult, pidid nad tagasi pöörama. Kristuse õpetustel oli niisugune elawus ja wägi, mis sugust rahwas ei olnud enim näinud. Jsegi tema waenlased pidid tunnistama: „Ükski inimene ei ole elades nõnda rääkinud, kui seesinane inimene“. Kristuse lapsepõlwe peale, mis puuduses möödus, ei suutnud tema aja rikitud rahwapõlwe kunstlikud harjumused wähematki mõju awaldada.

Tema töölas puusepana, kandis majanduslike elu koormat, õppis tundma sõnakuuliku elu ja töötamist, leidis sääl juures endale kofutust looduses ja kogus omale selles teadmisi, et ta looduse saladusi mõista püüdis. Tema uuris Jumala sõna ja ta kõigearmsamad tunnid olid need, mil ta oma töö juurest lahkudes selleks wabasse loodusesse wõis minna, et wäiksetes orgudes mõtetesse süweneda ja kas mäe kintudel ehk metsa puude

all Jumalaga osasaamises wiibida. Sagedasti leidis warajane hommik teda kusagil üksikus kohas kas waatlemisesse süwenenud, ehk jälle kirja uurimas wõi palwetamas.

Lauluga terwitas ta hommikuwalgust, tänu- ja kiituse lauludega ülistas ta oma töö aega ja töi taewa rõõmu wäsinutele ning argadele. Oma õpetamise ametil päwil elas ta suuremalt osalt wabas looduses. Oma reised, ühest kohast teise, tegi ta jala ja palju oma õpetusi jagas ta looduse wabaduses. Ta hoidis end linna kárawikkast elust eemale, wi-

„Terwe päew oli ta rahwa hulga teenistuses, kes tema juure tulid?“

bides metsade ja aasade wäikesuses, püüdes sääl oma jügreid õpetada, sest et see enam lihtsuse, usu ja enesalgawusega kokkukõlas oli, mida ta tahtis neile sisseistutada.

Warjurikaste puude all, mäeweerul, wähe maad Kalilea merest eemal. kutsus ta need kaksteistkümmend apostliametisse; sääl pidas tema ka mäejutluse.

Kristus kogus heal meelel rahwa finise taewa all enda juuers kofku, oli see kas rohelisel mäeweerul ehk mere kaldal. Siin wõis ta, ümbritsetud oma looduse töödest, nende mõtteid kunstlike asja päält loomuliku pääle juhtida. Looduse kaswamises ja arenemises said tema riigi põhlmõtted awalikuks.

Kui inimesed eneste filmad Jumala mägede poole ülessetõstsid ja tema imelisi kättetõid

tähelepanid, wõisid nad kallid, jumalikke tõe õpetusi saada. Tulewiku aegadel tuletasid looduse sündmused neile jumaliku õpetaja aulisi sõnu uuesti meelde. Nende waim sai nõnda ülendatud ja süda leidis rahu.

Jüingritele, kes temaga ta töös ühendatud olid, wõimaldas Jeesus sagedasti selleks waba aega, et nad wõisid eneste kodus käia ja endid wäljapuhata, kuid tagajärjetaks jäid nende püüded teda (Kristust) oma töö juurest eemalekutsuda. Serwe päew oli ta rahwahulga teenistuses, kes tema juurde tulid, ja õhtul ehk jälle hommiku wara läks ta mägestiku pühapaika ja otsis osasaamist oma Isaga.

Sagedasti wäsitasid teda ta alatine töö ja wõitlus waenuliste rabidega nii täielikult, et tema ema ja õed, jah isegi tema jüingrid kartsid, et see fogu tema elu täiesti ärakurnab. Aga kui tema palwetamiselt tagasi tuli, mis ta oma tööriist päewa lõpetas, siis nägid nad tema näol rahu muljet, elujõudu ja wäge, mis fogu tema olemisest näis läbitunginud olewat. Neilt tundidelt, missuguseid ta üksi olles oma taewalise Isaga möödasaatis, astus ta igal hommikul selleks esile, et inimestele taewaliku walgust tuua.

„Kõik, kes Kristuse koolis, tarwitawad wäga waitseid palwe tunde, kus nad wabalt eneste südames loodusega ja Jumalaga wõiwad läbikäimises olla.

Nendes peab üks elu awalikuks saama, mis ei ole kofkufõlas maailmaga ega tema komettega ja selleks peab igal ühel isiklikult läbielamisi olema Jumala tahtmist tundma õppida. Meie peame igaüks isiklikult kuulma teda meie südame wastu rääkiwat. Kui kõik muud healed waitiwad ja meie tema ees rahulikult ootame, siis teeb waitsus Jumala heale hingele seda kuuldawamaks. Tema ütleb meile: „Geistel tundte et mina olen Jumal“.

„Suurlinnades elawad lugemata rahwahulgad, kellele vähem hoolekannet ja tähelepanu osaks saab, kui mõnele mõistmatale loomale. Mõtelge nende perekondade pääle, kes elawad pimedates keldrites, mis niiskusest ja mustusest nõretawad. Rendes wiletsates urgastes sünnitatakse lapsi, kes seal elawad ja surewad.

Nemad ei näe midagi looduse ilust, mis Jumal meie meelte rõõmustamiseks ja waimu ülendamiseks on loonud.

Närudega kaetult ja pool nälgunud elawad nad kesi kõiksugu pahesid ja kurjust ja nende iseloom arendatakse selle kurjuse ja patu mõju all, mis neid ümbritseb. Jumala nime kuulewad lapsed ainult teotawates lau-

setes; halwad kõned, sajatamised ja teotamised kõlawad nende kõrwus. Wiina ja tubaka wastik hais ja moraalne kõlwatus rikuwad nende meeli. Sel wiisil kaswawad paljud üles kurjategijatena ja feltskonna waenlastena, kes neid wiletsuse ja alatuse ohwriks annud.

Aga mitte kõik eeslinnade tänawatel elawad waeised ei kuulu niisugusesse klassi.

Jumalakartlikud mehed ja naised on kas õnnetuse ehk jälle haiguse läbi äärmisesse wiletsusesse sattunud ja seda weel sagedasti nende autumate teguwiihude järeldufel, kes eneste kaasinimeste rõõwimisest elawad...

Isääranis niisugune inimesteklass tarwitab abi, osawõtet ja julgustust.

Kui need waeised, kes nüüd linnades kofkufurutult elawad, endale maale eluaseme leiad-

Sagedasti leidis hommit teda kufagil üfildufes palwetamas.

sid, siis ei omandaks nad seega mitte üksi eneste elu ülespidamise, waid ka neile fita maale tundmata terwise ja õnnelikuse...

Paljudele, kes linnades elanud, kelle omanduseks jalagi täit rohelist muru ei ole, kes aast-aastalt mustusest nõretawatel ja roppudel tänawatel ja hoowides liiguwad ja suitust mustendawaid kiwimüüre ning taewast waatlewad, saaks see taewaks eneseks paistma, kui neid wõiks maale saadetud saada, mis ümbritsetud rohelistest põldudest, metsadest, kungastest, ojaketest, selgest taewast ja wärskest, puhtast maa õhust.

Nendele saaks Jumala ligiolet tuntawamaks. Paljud õpiksid tema pääle lootma. Nemad saaksid looduses tema häält kuulma, kes nende südametele tema armastusest ja rahust räägib ja ihu, hing ja waim saaksid end tundma tema terwendawa ja eluandwa wäe poole tõmmatud olewat“.

E. G. White.

Kas ajutas Looja alguses omale elukoha inimese südamesse?

See on küsimine, mille kohta usklik kristlane jaatavalt vastab, kuna usmata seda waewalt aimata suudab, seejuures hoopis segadusesse sattudes. Meie tahame selle küsimuse juures pikemalt peatada, seda piibliku ja isiklike kogemuse waatepunktist läbikaaludes. Püha Kirj ütleb, et Looja lõi inimese oma näo järele, see on: nii inimese wälimus ja olewusekujutus, kui ka sifemine, iseloomus, oli Jumala sarnaselt loodud. 1. Mos. 1, 26. 27. 31. Kurje ja kawalaid mõtteid ega tundeid ei asunud mitte tema südames.

„Jumal on inimese loonud õiglaselt.“ Rog. 7, 29.

Jumala sarnaselt armastatakse ka inimene ja temal oli rõõm kõige üle, mis Jumal oli loonud. Tema armastab loomi wälja pääl, lindusid taewa all, puid, lindusid ja lillesid.

Kõige jaoks, mida loodus pakuda wõis, oli tema südames üks kohakene. Armastus nende

kõikide wastu oli üks osa tema inimlikust iseloomust. Tema ei wõinud ju teisiti, kui kõiki seda, mis tema jaoks oli loodud, armastada ja nende üle rõõmu tunda. Teda ennast oli ju nii sifemiselt kui wälimiselt kõigekõrgema sarnaselt loonud ja Jumal ütles: „...minu

südame rõõm on inimese lastega olla.“ Õp. f. 8, 31.

Seda osa tema inimlikust iseloomust, kõik, mis Jumal oli loonud armastamiseks ja selle asukohaks inimese südames, on see osa, mis pärast patulange mist, kui „inimese ...südame mõtete mõtlemised kurjaks said“, neisse sõnadesse mahutati: „Sina pead oma ligemist armastama kui iseennast.“ Matt. 22, 39; 2. Mos. 20, 12 — 17.

Täna on weel inimesel see inimliku iseloomu osa. Temal on selle kõige jaoks, mis loodus temale pakub, üks koht oma südames.

Ulgarmastus on küll osakesesse jagunenud ja seda ei ole mitte enam tema algpuhtuses leida, kuid see on siiski olemas, see kuulub inimese ise loomu hulka.

See ei ole mitte iseenest wõi kogemata, et inimene, kui ta järawat tähte taewast waatleb, selle majesteetlikkust imetleb, ja tähes-

tiku saladust mõista püüab. See ei ole mitte iseenest et reisisa mägestiku looduse ilu imetleb ja sellest meelehead tunneb. See ei ole mitte juhuslikult, et inimene teist armastab.

Ei ole ainsamatti inimest, kes midagi ei armastaks. Armastust ja talduwust, üks kõik

Loodus awaldaw ülendawat mõju inimese peale, tõendades Looja wägewust.

mis asja järele looduses, awalduub iga inimese elus. See on olemas; ainult see võib kas headuse või puhtuse ehk jällegi kurjuse või roojase asjade poole kalduda.

Jumal, kes Looja on, ei ole mitte selle armastamist, mis tema on loonud, inimesele ärakeelanud. „Taewas on Jehowa pärast ja maa on ta annud inimeste lastele.“ „Sa oled teda pannud walitsema oma käte töö üle; kõik on ja tema jalgade alla pannud. Saul 115, 16; 8, 7—9; 1. Mos. 1, 26, 28.

Seda kõike inimesele üleandes täitis ta teda armastusega selle kõige wastu.

Jumal valmistab inimese südames kõigele, mis tema loonud, ühe asupaiga, mis inimesele pidi Loojat meeletuletama.

Seda tähelepannes küsime edasi: Kas siis Jumal ka iseendele ühe asupaiga inimese südamesse valmistab, koha, mida tema omandada, täita ja milles elada tahtis? Loomulik on see, et kes hoone ehitab, seda elamiseks ehitab. Samuti on ka mõtlemata ja wastupidu ustuda, et Jumal inimese, selle „looduse krooni“ löi, ilma tema sees asuda tahtmata, ehk inimese südamesse endale asutohta valmistamata.

Meie leidsime juba, et inimese südame ühel pool tahwilil või pooltel on kirjutatud: „Sina pead oma ligemist armastama, kui iseennast.“ Laiendatud mõttes käib see kõige selle kohta, mis loodud on. Uga südame teisel poolel või tahwilil, ja veel nimelt esimesel, oli algusest ja peab ka veel täna kirjutatud olema: „Sina pead Issandat, oma Jumalat armastama kõigest omast südamest ja kõigest omast hingest ja kõigest omast väest. Seesama on esimene ja suur käsusõna.“ See on kogu asja tuum; inimese olemasolu peäülesanne. Jumal tahab täielikult inimeses asuda ja temas elada. Tema löi sõna esimeseks enesele asutoha.

Paulus awalduub sedasama põhimõtet järgmistes sõnades: „Ehk eks teie ei tea, et teie ihu on püha Waimu tempel, kes teie sees on, teda teie olete Jumalalt saanud ja teie ei ole mitte iseeneste pärast?“ Jumal asub oma Waimu läbi inimeses.

Ummu enne, kui inimene oma mõtteid selle wahetorra pädele võib juhtida, awalduub end usutunne ühest kõrgemast võimust äraolemise tundes ja soowis, selle olewusega niisugusesse wahetorda astuda, mis inimesele selle wägewa olewuse häameele ja abi kindlustaks. Ei ole ainsamatki inimest maailmas, kes täiesti ilma usutundeta oleks. Iga inimene tunneb seda, tahtmatalt enda sees tundaandwat, ühest kõrgemast olewusest äraolenemise, tunnet. Dr. Courtland Meyer ütleb omas raa-

matus: „Real Prayer“: „Paganlikul palwetajal on küsimuse alla tulemata usk enda palwesse, nii palju, kui tema seda mõistab. Palwe heal kostab kaugele moschee torni awausest. Raamelite- karawaani juht langeb kõrwe-litwal enda palwewaibale. Harimata metselanik pöörab oma sisemise tungi mõjul ühe tundmata, kõrgema olewuse poole, palwes tema ette alandades. See tunne ja harjumus on üleüldine ning näib normaalsele, loomulikule inimesele elutingimiseks olewat.“ Ja tõesti, religioon on üks osa inimlikust iseloomust.

Miski teine asi ei ole nii wana ega laiali-lagunenud, kui Jumala tunne inimese südames. Ka kõigeägedamal ja suuremal „uskmat“ on oma religioon. Võib olla et pane te ise seda tähele, ei näita ega tunnista selle olemasolu; kuid surma eel, ja sagedasti ka ennemgi, ilmub see awalikkuse ette. Selleks võiks sajad näitused ette tuua.

Aufarius kõigewägewama ees on Loojast juba alguses inimesoo südamesse asetatud.

See on olemas ja näitab ning tõendab Jumala olekut, tunnistab, et inimene Jumala loodud on. Kuid alates patulangemisest kuni tänaseni on see tunne ikka enam ja enam tumestunud, millest meie aegsel rahwapõlwele veel ainult riismed järelejäänud. Enam jagu inimest on Jumala tema asutohast eemale tõuganud; paigast mida tema inimese sisemuses omale elamise- ja walitsemise kohaks asutanud. Sellest natse maailma warandusi armastada ei ole mitte patt; nende jaoks on meie südamesse patt määratud; aga see on patt, kui meie seda lubame, et need asjad üksteenda meie südame enda mõju alla wõtawad, seal juures Jumalat hoopis wälja tõrjudes.

Inimene ei pea mitte unustama et tema ainult majapidaja on Jumala waranduse üle ja ta ei pea mitte loodasju enam armastama, kui loojat.

Sellest ei ole veel mitte küll, kui meil üks kõik missugune Jumala usk on, waid meil peab tõeline usk olema, nagu see Jumala sõnas on awalduatud ja peame tõelist Loojat uskuma.

Kui inimene puhtast tõe usust ja elawast Jumalast ära pöörab, siis langeb ta loomulikult kõigepimedama ebauu wõrkudesse. Inimese loomus ei luba ainsamatki tühja kohta eneses. Iga tühja ruum peab olema täidetud. Pagan, kes elawat Jumalat ei tunne, täidab elawa Jumala tundmatuse pärast enda sees tühja koha surunud puu ja kiwi jumalatega. Nõid täidab sama puudust endas nõidumiseega. Teised aga täidawad eneste sisemist tungi sellega „mille järele nende kõrwad sügelewad“. 2. Tim. 4, 3. Järgneb.

Kust leitakse täielikku õnne?

Jes. 58,1. salmis leiame tõlise kirjakoha, kus öeldakse: „Süüta täie suuga, ära seisa wait, tõsta oma healt kui pasun ja kuuluta mu rahwale nende ülesastumist ja Jakobi soole nende pattusid“ Meie elame ottsaajal, ja nüüd on aeg walju healega hüüda, et Jeesus warsti tagasi tuleb oma kalli hinnaga ostetud rahwast koju wiima ja neile, kes temale pole järginud, õiglast tasu andma.

Iga inimene on ottsija.

Kui meie ümber waatame, siis leiame, et dieti iga inimene ottsija on. Üks ottsib ajalikku warandust, kõik tema meeled ja mõtted on seepeale sihitud, kuidas rikkaks saada ja oma warandust suurendada. Teine ottsib au ja lugupidamist maailma ees. Tema hüüdsõna on: Rõrgemale üles! Tema ei waata aja ega waewa peale, kui ta wõib saawutada mõnda aunime wõi wõita mõnda aumärki. Tema tahab suureks saada. Kolmas ottsib lõbu. Tema hüüdsõna on: Miski lõbus olla! Tema tahab elu maitsteda, mitte ainult muretsema ja waewa näha. Neljanda leiame, ottsides üht sõpra, tõelikku südamesõpra, aga ka siin malfab ütlus: „Urge uskuge mitte tuttawat, ärge lootke mitte sõbra peale; hoia oma suu uksi selle eest, kes sinu kaenlas magab“. Mik. 7,5.

Jah, igalpool, kuhu läheme, on ottsijad. See eeldab mingit rahulolematust, millegi tarwilikkuse puudust, misjulgust wajatakse, et õnnelik olla.

Inimene ottsib oma õnne.

Rahjuts ei märka enamjagu ottsijaid sugugi, mis neil dieti puudub. Seepärast ottsiwad nad walesihis ja walekohas. Mis inimestel puudub, ei ole muud midagi kui Jumal, ja temata puudub inimestel kõik, mis wõib õnnelikuks teha. Seepärast manitseb ka prohwet Jesaja: „Ottsige Jehoowat!“

Meie peame Issandat ottsima, seepärast et meie teda oleme kaotanud. Ja Paradiisis, kui inimene weel ühestki patust ei teadnud, elas ta õnnelikus osasaamises oma Jumalaga. See oli imelik õndsus, taewalik õnn. Aga siis tuli patulangemine. Patt on teda tema Jumalast lahutanud, ta aeti paradiisist välja, mis kujutas osasaamise kaotamist Jumalaga, tema oli eraldatud Jumalast, — jumalatuks saanud. Jumalast eraldatud olla pole õnn, waid kõige suurem õnnetus, sest Jumalata on inimene õnnetu loodolewus — Augustin ütles kord: „Sina, oh Jumal, oled meid en-

dale loonud, ja inimsüda jääb rahutuks, kuni ta hingab, oh Jumal, sinu sees“.

Inimhingega on lugu nii kui magneetnõelaga; wiimane tõmbab teda põhja poole ja tema wäriseb ja kõigub siia ja sinna, kuni ta põhjasihi on leidnud, wast siis saab ta rahulikuks. Nii on inimhing, Jumala poolt ja Jumalale on ta loodud ja väljaspool Jumalat ei jää inimene kunagi rahulikuks. Jumalata on inimene õnnetu, sest patt on mõistuse pimestanud. Ewes. 4, 18.

Millisesse pimedasse öösse inimene Jumalata langeb, seda näitab meile tänane inimkond. Misjulgusesse õudustäratawasse sügawusesse on meieaja inimkond langenud! Kuigi palju kaunistatud kirituid leidub, on siiski äralangemine tõelikult elawast Jumalast suuremaks saanud, kui kunagi enne. Õnnetu on inimene Jumalata ka seepärast, et ta oma wabaduse on kaotanud. Wabadusele loodud lind ei kaota puuris kunagi igatsust wabaduse järele. Nii ka inimene, olles jumalikust soost, igatsseb wabaduse ja tõeliku õnne järele. 1. Moos. 1, 26—27.

Kristuses on tõelik õnn.

Sest ajast, kui Kristus meie eest suri, ei lähe ükski inimene, kes Jeesuse oma Õnnistegijana ja Lunastajana wastu wõtab, kaduma. Ühelgi inimesel ei tarwitse oma patude pärast kaduma minna, sest Jeesus on oma ohwriga kõik teostanud ja lõpule wiinud, mida meie ei wõinud teostada. Gebr. 9, 12. 14. 24. Poega uskuda tähendab teda Jumala annina wastu wõtta, peab uskuma, ja weel selgemalt öeldud: mina pean uskuma, Õnnistegija kuulub minule, tema püha lapselõw, tema püha elu, tema ohwer risti peal, mis toodud maailma pattude eest, kuulub minule, ja siis kuulud sina ja mina temale täiesti.

Weel üht asja tuleb tähele panna. Kuigi meie Jumala oleme kaotanud, ei ole ta meid siiski unustanud. Meie oleme ikkagi tema loodolewused, ja kui püha ja õiglane Jumal peab ta meiega arweid diendamata.

Taganejaid ja wastuhakkajaid peab tabama tema wiha ja kohtulik nuhtlus juba siin sel ajal, kuid iseäraliselt teisel ülestõusmisel, mil kuningate Kuningas ja isandate Issand õiglaste kohtuotsuse teostab.

Ei otsti meie temaga ühendust juba siin armuajal, siis läheme ilma temata kord igawesti kaduma. Seepärast otsti Issandat, ar-

mas lugeja, kes ja veel õnnetult maailmas ümber efsid, rahuldamatuna midagi tundmatut otfides. Sina wajad Jumalat ja Jeesust Kristust, ainult seal wõib leida rahu ja hingust.

Ja, see ongi meie inimkonnale nii wäga tarwilik, nimelt tagasiminef maailmast algu- sele: Jumala Isa juure Jeesuse Kristuse läbi.

Kristuse meelt omandama.

Kui Jeesus leitud ja wastu wõetud, siis tul- lakse teisele elutasapinnale. Efiteks ollakse ühes Kristusega eraldatud, sest kirjutud seisab: „Seepärast mingem wälja leeri taha ja kandkem Kristuse teotust“. Gebr. 13, 13. See eraldumine Kristusega tuleb seestpoolt, juurdub süda- mes ja idaneb elus. Wil. 2, 5 salmis ütleb apostel Paulus: „Seesama meel olgu teie sees, mis Kris- tuse Jeesuse sees ka oli“. Armas lugeja, oled sa ühes Kristusega eraldatud? See on esimene samm tõelikus kristlikus elus. Kui ollakse Kristusega eraldatud, siis tullakse teise punkti juure: Kristusega teenistuses. Mis tegi Jeesus, siin maa peal olles? Kuulge, mis ta ise ütleb: „Sest inimese Poeg on tulnud otfima ja õnd- saks tegema, mis ära kadu- nud on“, ja see on õige teenistus. Tema tuli tee- nima, mitte walitsema. „Inimese Poeg ep ole tulnud ennast lastma teenida, waid ise tee- nima ja oma hinge andma lunastamise hin- naks mitme eest“. Matt. 20, 28.

Kristusega teenistuses olla, ei tähenda midagi muud kui end temale altaril pühen- danud olla. Siis ollakse walmis tema jaoks tegutsema, igal wiisil temale abiks olles, ela- takse täitsa tema jaoks, olgu isiklikult ehk oma kätteusaldatud wahenditega; lihtsalt: ollakse õpetaja teenistuses.

Et tema teenistuse jaoks tubli ja kõlbulik olla, peab weel midagi senna juure tulema, nimelt kolmandaks: Kristusega koolis. Jeesuse kaasmaalased Naatsaretis imetlesid tema õpe- tuse, tema tarkuse ja tema tegude üle. Jah, nemad ütlesid koguni: Kust temale see tuleb? Jeesus tuli Isa juurest. Tema oli ülevalt, olles üks Isaga. Jeesus tundis kirja, tema

mõistis loodust, ta tundis ka inimesi. Tema wõim seisus selles, mis tema Isalt sai ja mida ta Isaga omas. Nii peab iga kristlane, ma arwan iga tõelikult uuesti sündinud kristlane, kirja, Jumala sõna uurimaja tundma, piibli esimesest lehest kuni wiimase leheni.

Tõelik piiblikristlane ei hooli traditsiooni- dest, waid ütleb lihtsalt: Kirjutud seisab! Olgu see hingamisepäew, ristimine, kümnes wõi midagi muud. Jeesuse koolis saadakse kirja- usklikuks. Seal koolitatakse töö jaoks siin ja igawese au jaoks.

Et neis ülemaalmimeta- tud punktides kindel ja wastupidaw olla, tuleb weel üks tähtis puukt, ja see on: Kristusega palwes. Jeesus on palwetanud. Tema elu oli palweelu. Sellest näeme, et palwe ifegi temale tarwiduseks oli. Meie jääme tihti alla, seepärast et meie küllalt tihti Isa palet pole otfi- nud.

Millised tulemused on nüüd tõsifel palweelul?

Ta toob wagad, pare- mad inimesed esile. Oh, kui tarwilik on tõsine palwe- elu koguduses, perekonnas, jah, elus eneses, et olla täiesti andunud Jeesusele! Omandama niisugust meelt, mis Kristusel on kõige suurem ideaal (aade), sest see wiib tagasi selle au

juure, misugust Adam ja Eewa enne patulangemist omasid.

Seepärast, armas lugeja: Otfi Issandat. Nüüd on weel armuaeg. Otfige teda kõik, kes teie lord uuel maal kõikide lunastatutega lahate olla. Warsti on kõik üle elatud, warsti pühitakse pisarad nende nägudelt, kes Jeesust ootawad, igawene rõõm saab siis lunastatute peade üle olema. Kui auline on elu Kristusega! Kes Issanda leidnud, need saawad kõike küllaldaselt tema armu waran- dusest. Joan. 1, 16.

Weel lord hüüan kõikidele lugejatele:

„Otfige Issandat, kui teda leida on; hüüdke teda appi, et ta ligi on.“

„Kes Jehoowat otfiwad, neil pole ühtegi puudust ei mingisugusest warandusest“.

J. S. Neufeld.

Mõtteid Kristuse peale hoides muutame tema sarnasteks.

Rahvuswahelised sündmused prohwetliku sõna walgusel.

(4 järg).

Saaditud olid roomlastele kahelordses suhtes soowimiswäärilised; neil oli seeläbi õiguline põhjus waenuliseks ülesastumiseks Wilippi wastu, kelle wõimu suurenemise kohta tähelepanemiswääriliste maaosade külgekiitumiseläbi, Room wäga ükskõikne wõis olla ja nad wõisid Egiptuses kindla toetuspunkti omada. Nemad hakkasid seega nõusse, saatsid saaditud Antiofuse ja Wilippi juure, käsuga, et nad end igasugusest Egiptusele pääletungimisest eemal hoiaksid; kohe saatsid nad Markus, Amilius, Lepidus'e Alexandriasse, et sääl noore kuningaga eestkostja ametit, nime all „kuninga kaswataja“ ja sellega ühes ka tõelikult riigi enese üle walitsemist wastuwõtta.“

„Wilippi wastu igatsesid athenlased Egiptuse abi, kelle poliitika see alati oli Kreeka- maa riiksid makedoonlaste wastu aidata.“

Ptolemäus saatis seepärast saaditud Rooma, et senatile enda nõusolekut, atheenlaste palwele järeleandmist, teatada.“

„Roomlased olla otsustanud, enda lepinguosalisi kaitsta, oli lühikene wastus; kui kinga abi tarwis on, siis teatatakse seda temale.“

„Sellega oli siis Egiptuse iseseiswusetus ja nõrkus kindlakstehtud ja Rooma mõju awal- dus tõesti küllalt laugele, kui Alexandria keisrikoda selle seletusega pidi leppima, et ta ainult Rooma nõusolekul end Kreeka asja- desse segada tahab.“

Selle nõudmisega oli Egiptuse saatus otsustatud, nii kui omal ajal Karthago saatus, Hasdrubali wastu, et ta ei pidanud Iberus'est ületulema. Wähemgi eluawaldus, mis Rooma ärritatud meelega oleks kokkupuutunud, oleks sõja ja ühes seega ka allahetmise põhjuseks saanud.“ „Room ja Egiptas“, prof. Schmid, lht. 4 ja 5; Mommseni Rooma ajalugu I, 709.

Lutheri märkused Antiofus Suure kohta on seega kokkufõlas: „Kui tema tahtis edasi- minna ja ka Egiptusemaad ärawõtta, kutsus Ptolemäus Epiphanes roomlasti abiks.“

Room, see Israeli ärahäwitaja, oli selleks efile ilmunud, et Tan. 9, 26. 27 salmi sifu täide saata, ja nende „maailma rööwliste“ ees langesid nad kõik. Kõik kuni siamaale osa- wõtwad parteid, suured ja väikesed, sõbrad ja waenlased, kõik wägewa Alexandria kui ka Seleukuse ja Ptolemäuse pärandus, nende seas ka ilus maa, said lõpeks Rooma saagiks.

Siin tahakime aga, hariliku seletuse kohta, millega ka Luther oma tõlkimisega „üleanne- tumate lapsed su rahwa seas“ ühineb — mille wastu aga näituseks Ingliseelne tõlge ðige- mini ütleb: „sinu rahwa rööwijad“ — enes- tele mõne märkuse lubada.

Seda kirjakohhta tahetasse ühe juutide par- tei kohta tarwitada, kes olla Antiofust aida- nud ja kes milgil wiisil olla langenud. Kui wähe aga see seletus kokkufõlas wõib olla, näitab järgmine tõendus Lange Kommentar'ist:

„Et otse eesolew koht taunis tähelepane- misewäärilist selgusetust meie kirjakoha proh- wetliku sõna ja teatud ajalooliste sündmuste kohta awalda, seda ei saa salata.“ Kuid prohwetikuulutus ja ajalugu on alaliselt kokku- fõlas; sest Jumal ei eksi mitte oma ajaloo kirjutamises, küll aga inimesed eneste aja- looliste tõeasjade pasjitamisega prohwetikuulu- tuste külge. Jumalikud ajaloolised teadaanded on täpsed: Egiptus on Iðunafuningas, Syria on põhjakuningas, Palestiina on „ilus maa“, ja samuti on ka kogu Sanieli raamatus room- lased „sinu rahwa häwitajad wõi lõhkitiskujad.“

Sellest põhimõttest kinnipidades saame meie kuni lõpuni prohwetikuulutust ajaloo- ga kokkufõlas leidma, ja meie jõuame ka aegade lõpu juure ja ei saa ei Antiofus Epiphanis'e ega ka 2000 aastat enne lõpu aega peatama jääma.

Antiofus III. wõit Egiptuse üle. „Ja põhja kuningas tuleb, ja teeb walli üles ja saab tugewad linnad kätte ja Iðuna käe- warred ei wõi wastu seista ega tema ära- walitsetud rahwas, ei olegi rammu wastu seistes“. Salm 15.

Ptolemäus IV. surma järele oli Antiofus oma sõjaosawa wäega aastal 203 enne Kr. kogu esi-Syria, Põhonia ja Palestiina enda alla wõtnud, kuid ta ei läinud mitte enam Egiptuse poole edasi, waid pööras Wäike- Aasia poole Attaluse wastu, kas Bergemusest.

Sel ajal wõitis Egiptuse wäeülem, Skapas, 199 aasta talwel jällegi need maad, kuid sai 198 aasta suwel Jordani hallitate juures tagasi tulewa Antiofuse poolt täiesti lööbud ja ühes kümnetuhande mehega Sidonis sisepiiratud. Asjatult püüdsid Egiptuse kolm kõigeosawamat wäejuhatajat piiratud wabastada; Antiofus Iði neid kõiki, Sidon sai näljaga allasunnitud ja Skopas pidi waba wäljamineku tingimistel allaandma. Järgneb.

Õndsuse hind.

Rõigi suurte ja väärtuslike asjade hulgas, mis inimesele pakutakse, ei ole midagi, mis suuruse ja väärtuse poolest võrdus õndsusele Kristuses. See õndsus on ka rohkem maksnud, kui midagi muud; kõik selle maailma varandused ei sarnane temale väärtuse poolest. „Ja teie teate, et teid ei ole kaduma asjadega, ei hõbedad ega kullad lunastatud, ... vaid Kristuse, kui ühe ilma wigata ja puhta talle, kalli werega“. 1. Peetr. 1, 18, 19. Apostel räägib siin hõbedast ja kullast, kui millegist kaduwest, kuigi inimesed neid harilikult kõige väärtuslike asjade ja wastupidawamate metallide hulka loewad. need on maised asjad ja seepärast kaduwad, ja apostel tahab meile filmade ette tuua tõelise, et midagi maist ei wõi inimese hinge lunastada, nii väärtusline kui see ka maailma filmis wõib olla, muidu ei oleks ju Kristusel tarwis olnud lihasse tulla ja oma werd walada. Hõbe ja kuld olid juba enne Kristuse inimeseks saamist maa sees warjul, aga ainuski hinge poleks seeläbi osta ega lunastada wõidud. Kristuse veri on see hind, mida maksid inimhinge eest, ja see hind on Jumala juures maksew.

Jumal on kõrge hinna maksnud.

Tõeliku väärtusega asjad on kallid, mida suurem väärtus, seda kõrgem hind. Ka hingeõndsus ei ole siin erandiks, see maksis midagi, ja nimelt nõudis ta väga suurt hinda. Meie, inimesed, ei wõi sugugi õieti järelekaaluda wõi hinnata, mida see maksnud on. Küll teame, et Kristuse veri oli see hind, mida tuli maksta; mida see aga Jumalale tähendas, wõime nüüd ainult osalt mõista, aga ükskord wõime ka selgesti teada, kui suur õndsuse hind tõepoolest oli. „Meie näeme nüüd, kui ühes peeglis mõistatuses, aga siis palgesti palgeste; nüüd tunnen mina pisut, aga siis saan ma ära tunda, nõnda kui mina ka olen ära tuntud“. Kor. 13, 12.

Ra sellele, kes seda tahab omandada, maksab ta midagi.

Kuigi Jumal hingeõndsuse eest kõrget hinda, nimelt Kristuse werd on maksnud, maksab ta mitmes suhtes ka sellele midagi, kes teda tahab saawutada. Küll pakub piibel hingeõndsust igale rahalisele küljele hinnata, sest et teda maiste warandustega osta ei saa, kuid siiski on tingimised üles kirjutatud, millelele igati peab järgima, kui tema nendega

ühendatud õnnistusi tahab omandada. Ses suhtes on meil midagi teha wõi millegist loobuda. Jeesus ütles: „Nõnda ka igaüks teie seast, kes ei jäta maha kõik, mis temal on, see ei wõi mu jünger olla“. Luuk. 14, 33. „Hõel jätku oma wiisid maha“. Jes. 55, 7. See wõib tähendada, et meie mõningad oma kõigeparemaid sõpradest maha peame jätma. Tahame meie aga loobuda kõigest, mis takistab meid õndsaks saamast, siis näitame seega, et meie enda hingeõndsust kõrgemalt hindame, kui maised asju.

Sellega ühenduses wõime ka weel nimetada, et Jumala sõna räägib patu tunnistamisest, kõige pealt Jumalale ja teisel astmel meie kaasinimestele, kellele meie ülekohut teinud. Ka nõutakse meilt, et meie neile, kes meile kurja teinud, andeks anname. Tehtud kuritegu tunnustada ei meeldi lihale; ainult need, kes tõepoolest tõsised olles hingeõndsust üle kõige hindawad, teewad seda.

Edasi tuleb arwete wõtta tasuõndust wõi heakstegemist. Üks põhjustest, miks meie Jumalale enda patud tunnistame, on temaga ära leppida; samal põhjusel peame ka enda kaasinimestele nende wastu tehtud ülekohut tunnustama; et aga lepitust meie kaasinimestega esile tuua, nõuawad nemad mõnikord rohkem, kui paljast tunnustamist. On teegi teist petnud, siis ei teosta paljas tõsi- asja tunnustamine weel mingit lepitust. Ülekohutu tunnustamisel peab harilikult ka tarwilik heakstegemise summa kaasa käima. Mõnikord juhtub, et heakstegemine wõimalik pole. Keegi wõib oma ligimesele niipalju kahju teinud olla, et ta seda tasuda ei suuda. Ka wõib kõne alla tulla isiklik ülekohus, mis ei puuduta raha ega rahalist väärtust, waid ligimese iseloomu wõi hea nime kaotust.

Niisugustel juhustel wõib süüdlane ainult oma ülekohut tunnustada ja siis meelt parandada ning Jumalalt armu paluda. Kui tema tahab kõik, mis wõimalik teha, et tehtud ülekohut niipalju, kui ta wõib heaks teha, siis wõtab Issand teda wastu, ja inimesed peaksid siis samuti leplikku meelt üles näitama. Meie päwil on muidugi palju neid, kes inimesele õndsaks saamiseks fergemat teed pakuwad — mõne kaardile alla kirjutada, mingisuguse ühinguga liituda wõi midagi sarnast — kes aga tahab pattudest peaseda ja igawest elu omandada, see peab piiblikke tingimusi täitma. D. T. R.

Ajakohase tõe awalikuks saamine.

Kõige targem walitsejate seas, Salomon, ütles juba tuhandete aastate eest: „Kõigil asjadel on määratud aeg, ja aeg on igal asjal, mis ette wõetakse päitese all“. Roguja 3, 1. Nii kui kõlbline töötaja, kes midagi head tahab lorda saata, kõige esite plaani oma töö üle peab, ja aega äraarwab, mis tema töö juks ära kulub, nõnda on ka kõigewägewam Jumal omale suure töö eeskawa määranud ja täpselt aja seadnud, milles Tema seda tahab lõpetada. Piiblliliku näituste küllusest toome ainult mõned selle lõenduseks ette. Apostel Paulus kirjutab: „Aga kui aeg täis sai, lähtas Jumal oma Poja, et ta pidi naisest sündima.“ Galatia 4, 4. Prohwet Danieli 9. peatükis öeldud 69 aasta nädalat olid mööda läind, mis Kristusest, Messiasist saadik ulatama pidid, ja kui Jumala Poeg oma õpetuse ametit alustas, kuulutas ta: „Aeg on kätte jõudnud, ja Jumala riik on ligi tulnud, parandage meelt ja uskuge armuõpetust“. Mark. 1, 15. Nõnda siis wõib igaüks näha, et Kristuse esimene tulemine määratud ajaga seotud oli. Kui see tund kätte jõudis, mis Jumal omas plaanis oli ette näinud, alustati seda iseäralikku tööd.

Aeg apostlite eest warjatud.

Issanda apostlid kuulutasid terwet tõe Kristuses: patude andeksandmist Püha Waimu wäe läbi, ja palju teisi tõe punktisi, mis ühesilult üles lugedes meid wäga kaugemale wiiks; kõige selle juures juhtisid nemad suure kindlusega tähelepanu, Kristuse teise tulemise peale, sündmus, mis terwet lunastamise plaani kroonib.

Kui wäga oleks apostlid lähemalt, seda määratud aega teada tahtnud. millal Jumala riik pidi ülesehitatud saama. Matteuse 24. p. wastab Jeesus nende küsimuste peale, märkide üle, mis tema tulemise eel pidid sündima, kuid igasugusest ajamääramisest hoidis ta kõrwale. Sellepärast paniwad nad jälle peale Kristuse ülestõusmist, kui neil mõni asi lunastuse plaanis selgemaks oli saanud, küsimuse ette: „Issand, kas sa sel ajal tahad Israelile kuningriigi ülesehitada?“ Kuid ka nüüd ei olnud aeg tulnud, et loori selle aja pealt ülestõsta, ja nii siis wastas Kristus apostlitele: „Teile ei sünni aega ega tundisid teada, mis Isa oma enese meelewalda pannud, waid teie peate Püha Waimu wäe saama, kes teie peale saab tulema ja teie peate minu tunnustajad olema, nii hästi Je-

rusalemmas, kui ka kõigil Juida maal ja maailma otsani“. Apostl. teg. 1, 6—8.

Apostlid jäid sellega rahule, läksid wälja ja töötasid nurisemata armukuulutust wäljalautades.

Prohwet Danieli ja Ilmutuse raamatu ettekuulutustesse oli Jumal, imelikke aja ettekuulutusi asetanud, mis aga sel ajal, kui prohwetid seda üleskirjutasid, weel kinnitaetud olid, kuid mis wiimisel ajal, Jumala laste kasuks, pidid mõistetud saama. Nii ütles Issand prohwetidele: „Aga sina Daniel pane sõnad warjule ja pane raamat pitseriga kinni, kuni aeg otja saab, siis wõtawad palju neid läbi ajada, ja tundmine läheb suureks“. Daniel 12, 4. Nägija küsib weel lõpusündmuste üle: „Mu Issand, mis on nende asjade wiimne lugu? Kuid jälle saab ta wastuseks: „Mine Daniel, sest sõnad on warjule ja pitseriga kinni pandud, kuni aeg otja saab“. Salmid 8, 9.

Kindlaid ajamärke on wõimalik lõpeta mõista.

„Pitseriga kinni pandud kuni otja saab.“ Kas ei näita see meile selgesti, et teatud ettekuulutused alles wiimisel ajal mõistetud saawad ja meie wõime kindlad olla, et nad lõpu ajal, tähendab meie ajal, kõige suuremas tähtsuses on.

Danieli 8. p. 14. s. on meil üks niisugune ettekuulutus. See on: „Kunni laks tuhhat ja kolmsada õhtut ja hommikut mööda saawad, siis peab püha paik saama õigeks tehtud.“ Need 2300 päewa ehk prohwetlikku aastat lõppefid 1844. a. Sest ajast saadik on Jeesus Ülempreestrina taewas, et pühapaika puhastada. Wana seaduse aegus sai maa-pealne pühapaik iiskord aastas ettetähen- duses, puhastatud, ja see oli Israelile koh- tupäewaks, päewaks, millal kõik, aja jooksul tunnistatud patud pühast paigast kõrwaldatud ja kustutatud said.

Kui paawstlik illemwalitsus, mis kui luu- painaja, tõeliste Jumala laste hinge peal lasus, aastal 1798. lõppes, (waata Ilm. 11, 3; 12, 6) andis Issand oma sulastele wal- gust 2300. a. kohta, ja wõis selgesti mõista, et nad tõesti 1844. a. lõppefid. Jumal saatis ühe ingli taewast, kellel lahtitehtud raama- tufene käes oli. Ilm. 10. Nüüd sai üks raamat, mis siamaale pitseritud oli, lahti tehtud. See wõis ainult Danieli raamat olla, sest just see oli pitseriga kinni pandud.

(Järgneb).

Puuwilja väärtus.

Mitte ühelegi toiduaineteklasile pole loodus annetanud niisugust mitmekesidust wormis, wärwis ja maitstes kui puuwiljale; ka pole ükski teine toiduaine terwisele nii kasulik kui puuwili, eriti sügisene puuwili.

Ras puuwili annab meile jõudu ja ehitab musklid? Ei, enamjagu puuwilja on väga wefine toit, see tähendab, temas leidub toitwa olluse kohta väga palju wett. On juba ette pandud puuwiljasorte, mis enam kui 80% wett sisaldawad, maitsepuuwiljana ja neid puuwiljasorte, mis vähem kui 80% wett osutawad, toitwa puuwiljana märkida. Seega on palju rohkem maitse- kui toitwaid puu-

lise ajawilja wäärtust ei tohita madalasti hinnata, sest nemad muretsewad kehale raua- ja mineraalollust.

Palju puuwiljasorte, nagu ploomid, sõstrad ja tikerberid on teedetult hapumad kui toorena. Suurelisatud pilliroosuhkur ei muuda puuwiljahapet; wili jääb hapuks, muutes ainult maitset.

Eriti hapud puuwiljasordid aitawad palju selleks kaasa, et werd alkaliliseks teha, sest nende lõppsaadus peale seedimist on alkaali (lehelisool). Kes rohkesti puuwilja sööb, seda tabab harwa hakkaw haigus.

Wäga tähtis on toorelt söödawat puuwilja

„Kõik puud, kus peal puu wili on, mis seemet kannab, see peab teile roaks olema“. 1. Mof. 1, 29.

wiljasorte. Maasikaid, waarikuid, sõstraid ja apelsiine tuleks arwata esimeste hulka, wiigimarju, dattleid, banaane ja wiinamarju wilmaste hulka.

Puuwiljasortide peamised toitwad ollused on suhkur, puuwiljahape ja mineraalid; seepärast arendawad nemad ka rohkem tööjõudu, kui nad kudemeid ehitawad.

Puuwili seedib kergesti ja wõetasse feha poolt wastu. Puuwiljasuhkur on peatselt ainus inimese poolt tarwitataw ollus, mis kohe werde üle läheb, ilma seedimise käärimisaine mõju alla sattumata; puuwiljahape on abiks seedimisele, edendades maomahla eraldumist. Puuwili äratab söögisu. Üldse on enamjagu puuwiljasorte nendes sisalduwa rohke wee, sulanud soola, jämedate kiude, weikste seemnete ja teiste seedimata olluste tõttu kergesti wälja heidetawad. Wärske puuwilja ja rohe-

tublisti puhastada; sest kui ta wõib olla maha kukkudes mullast, weest jne. mustaks saanud, wõib ta seeläbi kergesti tüüfuse- wõi teisi bakteriaid wastu wõtta. Katsed on näidanud, et puuwili, mis täna wõlmule, kärbestele ja teistele ebasoodsatele olufordadele wälja pandud, tihti bakteriatega on kaetud. Kobeda nahaga puuwili, nagu õunad, ei anna bakteriale ja tolmule nii soodsat peatust kui kleeptiwa pinnaga wili, nagu marjad, dattlid ja wiigimarjad. Enne toore puuwilja söömist mõeldagu järele selle külgehakkawuse hädaohtu!

Sõpuks olgu weel wõeldud, et meie end puuwiljast, kuigi ta hindamata, soowitaw ja sünnits osa igapäisest toidudest peaks olema, kauemat aega mitte üksinda toita ei wõi; sest ta ei sisalda nõuetawaid toitwaid olluseid, mis elu ülewal peawad ja jõudu annawad.

Dr. Clara Skunk.

Noorloo osakond.

Õndsad on, kes ei näe ja siiski usuvad.

„Wäsitawa päewatöö järele wiibisin ühel õhtul jälle omaksete hulgas“, jutustab üks truu pereisa. „Õhtupalwe järele laulsime tuntuud laulu:

Oh meile Issand Jeesus,
Jäe oma armuga,
Et kurja waimu kurjus,
Meid kiusata ei saa“.

Lapsed ütlesid „head ööd“, ja ema läks neid magama panema. Pehme tooli peal istudes jäin ma weel neid sõnu järele mõtlema, mida praegu olime lauldes palunud. Kudas oleks see, kui Jeesus praegu sisse astuks ja tõeste „meile jääks“, nõnda kui ta ikka oma jüngerite juures oli. Kas mina ja mu pere oleksime walmistatud, teda wastu wõtma, et ta siia jääda wõiks? Selle mõtte juures olin ma tuffuma jäänud, ja waata, — toa üks lähed lahti ja sisse astub see armas mees — Jeesus. Tema nägu ei olnud mitte kuninglik ja kartuse wäärt, nõnda kui Johannesele Patmuse saarel ilmudes, waid üsna lihtne ja armas, nagu teda jüngerite seltsis kõndides enestele ette kujutame. Issand tahtis meile jääda oma armuga, nõnda kui meie lauldes soowisime. Mina heitsin tema jalge ette põlwili, aga ta pani käe minu pea peale üteldes: „Tõuse aga üles, mina tulin teie juure elama!“ — Unenäus kutsusin hommikul omakset kokku ja rääkisin neile, et Jeesus oli tulnud meie juure elama. Lapsed löid rõõmu pärast käsa kokku ja mu naene oli wäga õnnelik. Seal tuligi Jeesus uksest sisse ja meie istusime lauda einet wõtma. Mul puuduwad sõnad, seda rahu wälja rääkida, mis meid täitis; meie südamed põlesid, kui ta meiega rääkis. Peale söömist oli hommikupalwe, mis Issanda ligiolemisel taewa ettemaitsemiseks muulis. Aga siis oli mul kitsas käes, ei tea, mis tehal. Kas wõisin ma nüüd ärisse minna ja kalli külalise üksi jätta? Koju jäämine oleks mulle kahjuks olnud, teda kaasa wõtta, ei olnud aga minu arwates sünnis, sest seda ei olnud iial kuulda, et Jeesust kauplusesse kaasa wõetaks. Aga tema tundis minu mõtted ära

ja ütles: „Mina tahan sinuga minnal. Sa palusid ju, et ma sinu juurde jääksin, ja mis sa nüüd iial teed, ehk kuhu sa lähed, seal olen mina su juures, sest ma ütlesin oma jüngeritele, et ma igapäew nende juures olen maailma otsani“. — See tuli mulle küll natuke wõõras ette, aga ma läksin oma tööle ja Jeesus käis minu kõrwal. Poodis leidsin ma ühe ärimehe ennast ootamast, kellel suured asjad minuga diendada olid. Digust ütelda, mul ei olnud mitte head meelt tema tulemisest, kartsin, et ta mõnest ärikontsust rääkima hakkab, mida ma oma külalise kõrwa ei laseks ulatada. — Mida ma kartsin, sündiski. Tema oli tulnud mind ühe suure kaotuse eest kaitsema, kuna hädaoht seeläbi aga minu naabert ähwardas tabada. Mees arutas oma terve kawaluse plaani awalikult minu ees wälja, ilma et ta mu seltsimehest pisutki oleks häbenenud; ma ujun ta ei näinudki teda. Minul aga oli wäga häbi, sest Issand nägi, et ma niisuguse mehe „äritarkust“ senini olin sallinud. Kui ma seda pakumist nüüd kui ülekohut tagasi lükkasin, sest et waene naaber seeläbi pankroti jääks, pani wõõras mees seda imeks ja läks pahaselt minema. Mina aga langesin alanduses Issanda ette põlwili ja palusin ta oma äripatusid andeks, ja et ta mind tulewikus aitaks ülekohut ära wõita. „Minu poeg, sa räägid nõnda, kui oleks minu ligiolemine sulle koguni uus asi“, wastas Õnnistegija. „Eks ma ole ikka su ligidal olnud! Kahetsedes nägin ma küll, mil wiisil sina äri ajasid ja kui uskmata sa minu tõutuste wastu olid, ehk ma küll ütlesin: jääge minu sisse ja mina teie sisse!“ Waewalt sai Issand need sõnad ütelnud, kui jälle teine mees sisse astus. See oli mul hea ohtja, aga üks jumalafartmata, alatu inimene, kes mulle mitu torda häbipuna palge ajas. Siiski olin ma kawalaste tema wastu auupakklik, et ta mulle ohtjaks jääks. Kuda häbenesin ma tema kõnedest, selle ees, kes täielik puhtus on! Sellele õelale mehele ütlesin ma nüüd kartmata, kui hirmsad ta kõned minu meelest on. „Sooh, teie olete ju korraka üsna uhkeks ja pühaks saanud“, wastas ta pahaselt ja läks uksest wälja. Jälle uueste palusin ma Issandalt armu, teades, et ta minu tui-

must igal ajal on näinud. Warsti selle järele tutsuti mind pakkimise ruumi, kus awalikuts tuli, et üks minu sellidest hooletuse läbi midagi oli efsinud. Niiid ei jõudnud ma oma pahanduse üle wõitu saada, kawatsefin temaga enam kui asi wäärt oli. Wiimaks märkasfin, et Jeesus kõit oli kuulnud. Ta waatas kurtwalt minu peale, aga mina ei wõinud muud, kui andeks paluda. Siis istusin ma laua ääre ja hakkasfin wiimasid kirju ning arweid läbi waatama.

Seal oli raskusi, mis mulle suurt muret tegid. Hirmuga nägin, et minu äri peab kahju kannatama. Mis niiid teha? Korruga tuli mulle hea nõu, laotasfin oma mure sõnumed Issanda ette ja ütlesfin: „Issand, kui sind siin ei oleks, siis peaksin ma meelt heitma, aga niiid tahan ma kõit sinu hooleks anda ja oma elu sinu kätte usaldada“. — „Sina nõdrausuline“, wastas Jeesus. „Sa usud niiid sellepärast, et sa mind näed“ — õndsad on need, kes ei näe ja siiski usuwad! — Ta laitis küll minu nõtra usku, näitas mulle aga ka teed, kuda ahwardawast hädaohust wälja pääfeda. Siis jäin ma üsna rahule ja tänasfin teda südame põhjast.

Päewa jooksul tuli ifka jälle sarnasid asju ette ja Õnnistegija ligiolemine, mis mulle suureks rõõmuks näitas olewat sai mulle alaliseks pealetaebajaks. Siis alles tundsin ma oma rasket efsitust, et tänini olin mõtelnud ennast igapäew tõeste Jeesuse filma ees tõndiwat.

Korruga ärkasfin ma üles — see kõit oli ainult unenägu. Aga see unenägu saatis mind tõsisele läbikatsumisele. Küll wõib meie usf Õnnistegija ligiolemise poolest waene olla, et see ifka weel elust nii wähe wälja paistab! Wäga sagedaste ei ole kristlase elu tema tunnistusega, et Jeesus elab, mitte kolkukõlas. Ehf wõiks see unenägu kellegile elawalt Issanda sõna meelde tuletada: „Õndsad on need, kes ei näe ja siiski usuwad!“

„Wahimees“.

Ruidas külw, nõnda lõifus.

Sinna missionihoone sissekäigu ees seisis üks kõrge kaswuga, laiaõlaline mees, kumardades kergelt kuid wahetpidamata möõdaminejate poole. Ühes käes hoidis ta pikka keppi ja teises peekrit, kuhu annetused sissewifati.

Tema juure jõudes wistasfin ka mina rahatüki peekrisse, mis kuffudes tõlinat sünnitas. Kerjaja kehast läis, seda kuuldes, wärin üle

ja tänuawalbusjeks kuulbus ta huultelt ingliskeelne „Thank You“ (tänan teid). Temast küsides, kas ta ehf sakslane on, wastas ta selgel häälel: Ja, see ma olen. „Kas ma teid kuidagi aidata ei wõiks?“ küsifin ma, mis pääle wastus kostis: Ma olen täiesti pime. Sügaw õhkamine kostis tema rinnust, kus juures kurb ilme tema näole kerkis. Ma tundsin enda kohustust teda selle juure juhataada, kes nii mõndagi on nägijaks teinud, õeldes, et ka teil weel wõimalik saab olema, nägijate filmadega kord ühe parema maailma auu waadelda. Ta küsifin minult, mis ma sellega tahan ütelda, ja nõnda seifin ma tema kõrwal, et talle, kest käre ja müra, mis möõdasõitwate autode, koormate ja uulitsaraudtee liikumise tõttu sündis, seda aulist kolmekordset ingliskoolutust teadaanda. Ma rääkifin maailma kohtumõistja peatselt tulemisest, kes ka minule kord filmad oli awanud, kui ma siin ilmas mõtlesfin leida, mis ilmaainimene „õnneks“ nimetab. Ma seletasfin temale, et Sumal minu waimu filmad on lahti teinud, et ma wõifin sisse näha, et see ainult petlik paistus oli, üks tühine hiilgus, ja waht, mis juba kerge tuule lehwimisega, ära kaub.

Ja, ütles ta wähele, tühine hiilgus ja waht; teil on õigus, seda tõendan ka mina. Siis ütles ta mulle, et mina esimene sakslaste seas olen, kes temale kõige paremat osawõtmist on ülesnäidanud, ja ta soowiks minule oma elulugu jutustada.

See olewat tema enese süü, et ta pimedaks jäänud. Oma wennaga on ta hirmust maailma sõda, kõige oma koledestega, läbi teinud. Wend olewat tal sõjas langenud ja ema warsti peale selle surunud. Tema ise aga ilma mingisuguse wigata pääsenud. Ah, ütles ta, oleks ma parem oma wenna asemel langenud. Ta jätkas juttu edasi. Ma müüifin ära mis mul oli ja sõitfin Ameerikasse. Ingliskeelt olin ma koolis õppinud. Selle abil sain ma warsti New-York'is teenistust, aga ainult mõneks sügise kuuks. Räägiti et Kalifornias puuseppadele paremad wõimalused töö saamiseks olewat, mis ka mina ameli poolest olin. Ilma pikema wiitufeta istusin ma rongile ja sõitfin Los Angeles'esse kus ma tohe ka tööd leidfin.

Ma iürifin omale, ühes suures majas, toa. Kell wiis olin ma juba alati oma tööga walmis ja magama minemiseni jäi aeg wäga igawaks. Teatrid ja sarnatsed lõbustused, tüütasid mind peagi ära, ja ma jalutasfin ajawiteks tänawatel. Kord tulin mina ka sellest majast möõda; ma astusin sisse ja kuulasfin ilusaid laulusid. Üks nendest on mull weel

selgesti meeles: „Kõik rahwaid katab pimedus, kuid maailma walgus on Jeesus; oh tule ta juure, ta paistab ka sull... j. n. e. Oh, ütles ta wärisewal häälel, filmad olid mull siis weel, aga näha ei wõinud ma siiski midagi. O, Jumal, kui see oleks weel sõjas juhtunud, ei oleks see minu süü pärast, kuid nüüd langeb see mu enese peale.

Ta oli meeleheitmise ligi ja minule tegi see väga walu. O, kui hääl meelel oleks ma tema walu pehmendand. Wähese wäikimise järele jutustas ta edasi: „Kui ma sel õhtul, sest majast wäljaastusin, seisid mu ees üks mees, kes mulle väga tuttaw paistis; minu poole pöördes küsis tema: „Kas teie nimi on Paul E . . . ? Tema häält kuuldes tundsin ma teda ära. „Ja“, wastasin mina, ja sina oled U. M Ta näitas misjoni maja peale ja küsis: „Mis sind küll siia ajab?“ Ainult igawus, oli minu wastus. Noh siis tule minuga, seda ei pea sull enam olema. Ta oli linnaga hästi tuttaw ja wiis mind ühte, nõndanimetud „nõusaamise“ majasse. Oh, head nõu ei saanud ma säält mitte, iga-sugused joowastawad joogid ja tubakas, segasid minu meele ära. Kella üheksa ümber tõusime üles, et sealt ära minna, kuid mitte weel koju. Siis läksime weel klubisse, jällegi ainult prassimise mõttes. Enne kui ma midagi mõtelda jõudsin, olin ma juba seltskonna keskel, kes väga lõbusas meeleolus olid.

Kui meie wiimati sealt wälja tulime, oli juba hommik; kuid ma pidin weel ühe tema sõbra juure minema, kes mind lahkest terwitas. Hommikueine järele sõitsime autoga okeaanile, ja sealt ühest suwituskohast teise. Päew läks lennates mööda, ja ma tahtsin kodu minna, et oma wäsinud keha puhata.

Kuid ma ei peasenud. Ainult weel üks tund, ütlesid sõbrad. Ma pidin weel kaasa minema ühte seltskonda.

Seal ootas mind seesama asi, seesama otstarbe, mis ma ju olin läbielanud. Kesköö oli jälle käes, kui ma wiimaks, pool uimaselt nendest harjumata jookidest, oma toas pool halasti woodisse langesin. Sühikese puhkeaja järele järgnes hirmus ärkamine. Üks tugew wee hoog, mis afna purustas, äratas mind mu uimastusest.

Tuba oli suitsuga täidetud, alumiselt korralt paistis mulle punane hägedus wastu, mis minu ainsamat akent kui riidega kattis. Ma ruttasin ukse juure; seal tulid leegid mulle wastu, mis mu juuksed ja habeme korra pealt maha niitsid. Ma langesin tagasi, oma sülmnõgu kättega kinnikattes, ja õõ pimedus asus mu ümber. (Järgneb).

Neliteistkümmend punkti lapse iseloomu rikkumiseks.

Ujakiri: „Familien-Feierabend“ toob eelmise päälkirja all järgnewad neliteistkümmend punkti.

Jgatahes saab mõnelegi, kes enda laste üle kaebab, seeläbi filmad awatud ja ta peab tunnistama, et wanemad ja täiealised kaasinimesed laste rikutud iseloomu juures, pädsüüdlased on. Sellepärast tähelepanna:

1. Anna juba õige wäiksele lapsele kõike, mida ta enda ksendamise läbi näib soowima.

2. Ütle tema juuresolekul ikka ja jälle, kui wõrdlemata armas ja häa see on.

3. Ütle temale peagi weel kord, et ta sellets liiga kangekaelne on, et temaga walmis saada.

4. Anna seda talle mõista, et isa ja ema tema kohta kahesugusel arwamisel on, ja näidake seda tema ees.

5. Harjuta teda selle mõtte juure, et isa tujukas ja wali mees on, kelle tahtmist alati ei ole tarwis tähelepanna ega täita; ehk jälle et tema midagi muud ei wõi, kui ainult kuri olla ja pahandada.

6. Anna temale isa sõnade läbi mõista, et ema juhatusi ja sõna wõib ka tähelepanemata jätta.

7. Ära waata selle järele, kes sinu lapse mänguseltsilised on, ja kellega ta üleüldse läbi käib.

8. Raha temale kõike lugeda, mis aga tial kätte juhtub.

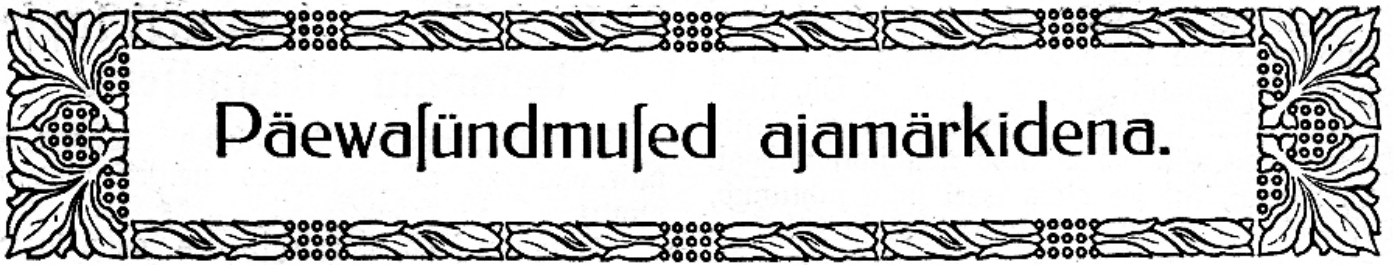
10. Mõtle ainult rahateenimise pääle ja näita oma lastele, et rahaline rikkus parem pärandus on, kui hääd kombad ja hoofsus ning anna neile nõnda palju raha tarwitada, kui nad tahawad,

11. Ära wiida ialgi aega enda laste keskel nende wabadel tundidel.

12. Karista ühe wäikese kogemata wea pärast waljusti ja naerata siis, kui näed last pattu tegewat. Saa näituseks ühe wäikese tassil kakkipillamise pärast äärmiselt ärritatud ja seda wõib olla kuni witsstega karistamiseni, aga naera mõne wale ja wäikese warguse üle ja pea seda weel koguni iseäraliseks tiiduwäärt osawuseks.

13. Speta enda lastele, et kõikide asjade päätähtsus ettewõtte kordaminek on, ja et ka wale ning ülekohus on lubatud kui meile seeläbi ainult kasu tuleb.

14. Speta lapsele suusõnaliselt igal wõimalikul juhtumisel kõikisuguseid häid elueeskirje ja näita temale oma enese elu ja tegude läbi, et ja ise neid hoopis tähele ei pane.

Päewajundmused ajamärkidena.

Raadio ewangiliumi kuulutuse töös.

Juba aastatuhanded tagasi kuulutas prohvetlik sõna: „Ja tundmine läheb suureks“. Lan. 12,4. Seda näeme omal ajal igal alal.

Ra ewangiliumi kuulutus käib, Jumala eelplaani järele, ajakohaste teadusliste abinõude läbi wõidukäitu.

Jumal on töötanud kõigele maailmale, enne tema poja tulekut, ewangiliumi kuulutada lasta, mis rahwast selleks peab ettevalmistama. Matt. 24,14. See suur töö teoneb päew-päewalt suurenewa jõuga ja ifka enam ajakohaste abinõudega.

Ameerikast—kõikide imede maalt—tulewad teated, et seal advent-kuulutust ka juba raadio kaudu laiali laotatakse. Meie keskkorraldus Ameerikas on ka ihe raadio-jaama ewangiliumi kuulutamiseks, omandanud, mis üks parematest olewat. Wiis korda nädalas saadetakse raadio kaudu jutlused laiali, mida iga üks, kellel wastuwõtte aparaat olemas, tuhandete flm. peale kuulda wõiwad. Selle kohta kirjutatakse asjakorraldajate poolt:

Meie nimetame enda raadiojaama „Raadio walgusetorn.“ Jaam on RFEZ märgi all registreeritud ja tema lainte pikkus on 268 mtr. Meie röömustaksime wäga, kui meie naabrid, kellel wastuwõtte aparaat olemas, selle pääle eneste tähelepanu juhiksid ja ka meile teataksid, kuidas laialisaadetawad jutlused neile meeldiwad. Meie tahaksime nende läbi tuhandeid inimesi kogu Ameerikas tõe uurimiseks ülesõhutada. Meie eesmärk on kolme ingli kuulutuse tõe rahwale selgelt ja kindlalt etteanda. Sellepärast käsitame kuulutusaineid kindlas mõtte järjekorras, nagu seda harilikult ewangelistid teewad ja tahaksime seeläbi paluid tõele wõita.“

Ühel jutlustajal üle 2,000,000 pealtkuulaja.

Praegu jutlustab igal pühapäewal Dr. S. P. Cadmann Brooklynis tungil täidetud saalis. Tema kõned antakse raadio kaudu kuulajatele edasi, kellede koguarw saugelt üle

2,000,000 arwatakse olewat. Ka üks ajakohane ime. See põhjustab meid aga ka weel millegi muu peale mõtlema ja nimelt: taewastes asupaikades on siseseaded, mis iga meie sõna wastuwõtawad ja Onnistegija ütles: „Aga mina ütlen teile, et inimesed peewad aru tegema kohtu päewal igast ühest tühjast sõnast, mis nemad on rääkinud“. Taewa radiophon ei wõta mitte üksi kõiki sõnu wastu, waid märgib ka taewastesse raamatutesse illesse.

Abielulahutuste arwu wiimane aste.

Ajakirja „Burlington News“, järele said Ameerikas, Missouri ihes maakonnas minewal aastal 160 paari abieluse laulatatud ja 160 abielu lahutust fordasaadetud. Edesti sel alal ei ole enam wõimalik suuremaid edukamme teha.

Ajakohased,

≡ waimulikud kõned, ≡ peetakse järgmistes linnades:

- Tallinn, Merepuiestee, 14-a.
- Tartus, Pihlwa tän. nr. 10, kort. 2.
- Narwas, Peetri turg, Luschkowi maja nr. 10.
- Rakweres, Pikk tän. nr. 68.
- Tapal, Rabala tän. nr. 4.
- Paides, Lai tän. nr. 9.
- Pärnus, Karja tän. nr. 3.
- Kuresaares, Kubermangu tän. nr. 6.
- Walgas, Uus tän. nr. 24.
- Wõrus, Jüri tän. nr. 6.
- Saapsalus, Wäike Liwa tän. nr. 14.
- Tõrwas, Pikk tän. nr. 1.

„Tõe Sõnumi“ aastakäigu hind on 180 m.
Üksik nr. maksab 15 „

Wäljaandja: 1895 a. asutat. 7 p. Adw. Gesti Siit. Tellimised kui ka rahasaadetused saata Martha Raba'le Merepuiestee nr. 14-a Tallinnas.

Wastutaw toimetaja: W. Wärengrad, Posti tän. nr. 48, kort. 5, Narwas, kuhu kaastööd tulewad saata. D.-U. „Narwa Kirjastusühisuse“ trükk, Narwas. 1924.